

adviesrapport

Quickscan natuurtoets aanleg mobiliteitshub Weezenlanden-Noord te Zwolle

Inventarisatie en beoordeling in het kader van de natuurwet- en regelgeving

Opdrachtgever

Gemeente Zwolle

Status

Definitief

T (085) 4871265
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Quickscan natuurtoets aanleg mobiliteits- hub Weezenlanden-Noord te Zwolle

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van de natuurwet- en regel-
geving

Projectcode	Datum	Status
24-140	25 april 2024	Definitief

Auteur(s)

E. (Erwin) de Hoop

Modellering & GIS

n.v.t.

Tweede lezer

M. (Marco) van der Sluis

Opdrachtgever

Gemeente Zwolle

©Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Hoop, E. de (2024). Quickscan natuurtoets aanleg mobiliteitshub Weezenlanden-Noord te Zwolle. Inventarisatie en
beoordeling in het kader van de natuurwet- en regelgeving. Rapport 24-140. Ecogroen bv, Arnhem.

Inhoud

Samenvatting	5
1. Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doelstelling	7
1.2 Huidige situatie	7
1.3 Voorgenomen ontwikkeling	8
1.4 Leeswijzer	8
2. Wettelijk kader en methode	9
2.1 Omgevingswet	9
2.2 Onderzoeksmethode	9
2.2.1 Bureaustudie	9
2.2.2 Quicksan veldbezoek	9
2.2.3 Toets Flora- en fauna-activiteit	9
2.2.4 Toets Natura 2000-activiteit	10
2.2.5 Toets Natuurnetwerk Nederland	10
2.2.6 Toets houtopstanden	10
3. Soortbescherming	11
3.1 Flora	11
3.2 Zoogdieren	11
3.2.1 Vleermuizen	11
3.2.2 Egel	12
3.2.3 Overige zoogdieren	13
3.3 Vogels	13
3.3.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten	13
3.3.2 Vogels zonder jaarrond beschermde nesten	14
3.4 Amfibieën	14
3.5 Overige soortgroepen	15
3.6 Specifieke zorgplicht	15
4. Gebiedsbescherming	16
4.1 Natura 2000-gebieden	16
4.2 Natuurnetwerk Nederland	17
5. Houtopstanden	18
6. Natuurinclusieve inrichting	19
6.1 Inleiding	19
6.2 Parkeergarage	19
6.3 Parkinrichting	20
6.3.1 Gebiedseigen plantmateriaal	20
6.3.2 Gebiedseigen kruidenmengsel(s)	20
6.3.3 Gefaseerd groenbeheer	21
6.3.4 Faunavoorzieningen	21
6.3.5 Voorkom lichtvervuiling	24

Bijlagen

Bijlage 1 - Natuur in de Omgevingswet: Wettelijke kaders

Bijlage 2 - Logboek

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

Gemeente Zwolle heeft het voornemen om een zogenoemde mobiliteitshub (ondergrondse parkeergarage) aan te leggen als onderdeel van de ontwikkeling van Weezenlanden-Noord. Wet- en regelgeving omtrent de bescherming van natuur verplicht vooraf te toetsen of activiteiten (kunnen) conflicteren met beschermde natuurwaarden. In deze quickscan natuurtoets zijn de effecten van het voornemen getoetst aan de beschermingskaders van de Omgevingswet ten aanzien van flora en fauna, Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland en houtopstanden. In deze quickscan is tevens een overzicht van maatregelen weergegeven die kunnen worden genomen om de biodiversiteit in het plangebied te vergroten.

Soortbescherming

- Binnen het plangebied zijn geen (potentiële) verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Wel worden de bomen langs de Luttenbergstraat en de nevenloop van het Almelose Kanaal mogelijk als een belangrijke vliegroute en daarnaast worden deze elementen ook als foerageergebied door vleermuizen gebruikt.
- Geschikte voortplantings- en rustplaatsen van egel zijn binnen het plangebied aanwezig in de sierheesterbeplanting onder de bomen langs de Luttenbergstraat. Daarnaast is mogelijk sprake van belangrijk foerageergebied.
- Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten van vogels aanwezig en deze nesten worden ook niet verwacht. Wel zijn enkele algemeen voorkomende vogels broedend te verwachten als ekster, roodborst, merel, tjiftjaf, vink, houtduif, Turkse tortel en merel.
- De werkzaamheden leiden niet tot verlies of verstoring van groei-, nest- en/of verblijfplaatsen en essentieel foerageergebied van flora, overige zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden, uitgezonderd soorten waarvoor een vrijstelling van vergunningplicht geldt in de provincie Overijssel. Wel geldt de specifieke zorgplicht voor deze soorten.

Gebiedsbescherming

- Het plangebied ligt op circa drie kilometer afstand van Natura 2000-gebied. Directe negatieve effecten op Natura 2000-gebieden, waaronder oppervlakteverlies van habitattypen en leefgebieden, worden vanwege de afstand op voorhand uitgesloten. Indirecte (uitstralende) effecten door bijvoorbeeld licht of geluid – met uitzondering van stikstof – worden gezien de aard en omvang van de ingreep en de tussenliggende afstand/ bebouwde kom van Zwolle eveneens uitgesloten. Gemeente Zwolle heeft de gevolgen van stikstofdepositie apart van deze quickscan natuurtoets in beeld gebracht.

- Binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) wordt niet afgeweken van het bestemmingsplan. Het plangebied ligt op circa twee kilometer afstand van het NNN. Vanwege de aard van het plan en de afstand heeft het beoogde plan geen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van het NNN is niet aan de orde.
- De bomen in het plangebied vallen binnen de begrenzing van de bebouwingscontour houtkap van de gemeente Zwolle en vormen daardoor geen beschermde houtopstand onder de Omgevingswet.

Meerwaarde biodiversiteit

Om de biodiversiteit te verhogen en zo meerwaarde voor natuurwaarden te creëren worden in hoofdstuk 6 uiteenlopende maatregelen gegeven. Maatregelen variëren van natuurinclusieve inrichting tot aan suggesties voor natuurvriendelijke beplanting en beheer.

Advies en vervolgstappen

- Door de werkzaamheden gaan potentiële leefgebieden en verblijfplaatsen van egel verloren, worden beschadigd of verstoord. Voor het uitvoeren van de werkzaamheden is geen omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig omdat gewerkt kan worden volgens de 'Gedragscode soortbescherming gemeenten 2023'. Aan het werken volgens de Gedragscode worden eisen gesteld aan de uitvoeringsperiode (september-oktober) en daarnaast is van belang dat nieuwe verblijfplaatslocaties (takkenrillen of egelkasten) worden aangelegd.
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels beschadigen moeten altijd worden voorkomen. Hierom dient de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk buiten het broedseizoen plaats te vinden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen begin maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Indien werkzaamheden in de periode half februari tot half december worden opgestart, wordt geadviseerd om voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te laten voeren. Bij het aantreffen van in gebruik zijnde nesten van vogels wordt in overleg met een ecologisch deskundige bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de wettelijke kaders kunnen worden uitgevoerd.
- Schade op de vlieg- en foerageroutes van vleermuizen is te voorkomen door de werkzaamheden in de periode van winterslaap uit te voeren (december tot en met maart) of door buiten deze periode tussen zonsondergang en zonsopkomst geen uitstralende lichtbronnen naar potentiële vliegroute toe te passen.
- De specifieke zorgplicht ten aanzien van soorten is altijd van toepassing. In paragraaf 3.6 zijn voorzorgsmaatregelen genoemd. Indien volgens deze voorzorgsmaatregelen wordt gewerkt én dit wordt vastgelegd in een logboek kan worden aangetoond dat er zorgvuldig en conform de specifieke zorgplicht wordt gewerkt.

1. Inleiding

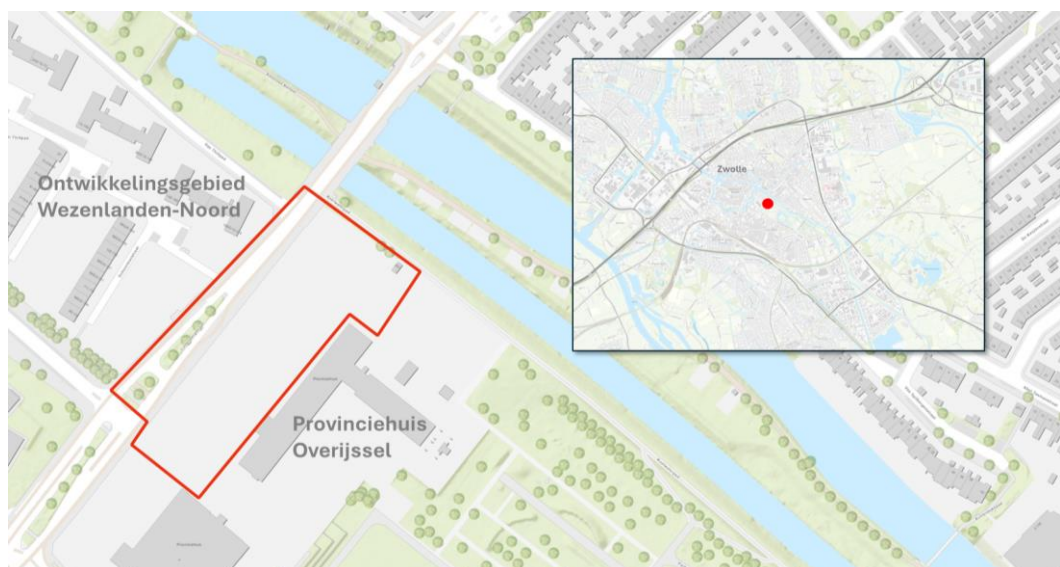
1.1 Aanleiding en doelstelling

Gemeente Zwolle heeft het voornemen om een mobiliteitshub aan te leggen als onderdeel van de ontwikkeling van Weezenlanden-Noord. Voor uitvoering van dit voornemen heeft de gemeente een aanvraag 'omgevingsvergunning bouwen' in voorbereiding en een wijziging van het omgevingsplan.

Wet- en regelgeving omtrent de bescherming van natuur verplicht vooraf te toetsen of activiteiten (kunnen) conflicteren met beschermde natuurwaarden. In deze quickscan natuurtoets zijn de effecten van het voornemen getoetst aan de beschermingskaders van de Omgevingswet ten aanzien van flora en fauna, Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland en houtopstanden. Daarnaast is in deze quickscan een lijst van maatregelen weergegeven die kunnen worden genomen om de biodiversiteit in het plangebied te vergroten.

1.2 Huidige situatie

De locatie van ontwikkelingsgebied Weezenlanden-Noord ligt centraal in Zwolle tegenover het provinciehuis. Het plangebied ligt tussen het ontwikkelingsgebied Weezenlanden-Noord en provinciehuis (zie figuur 1.1).

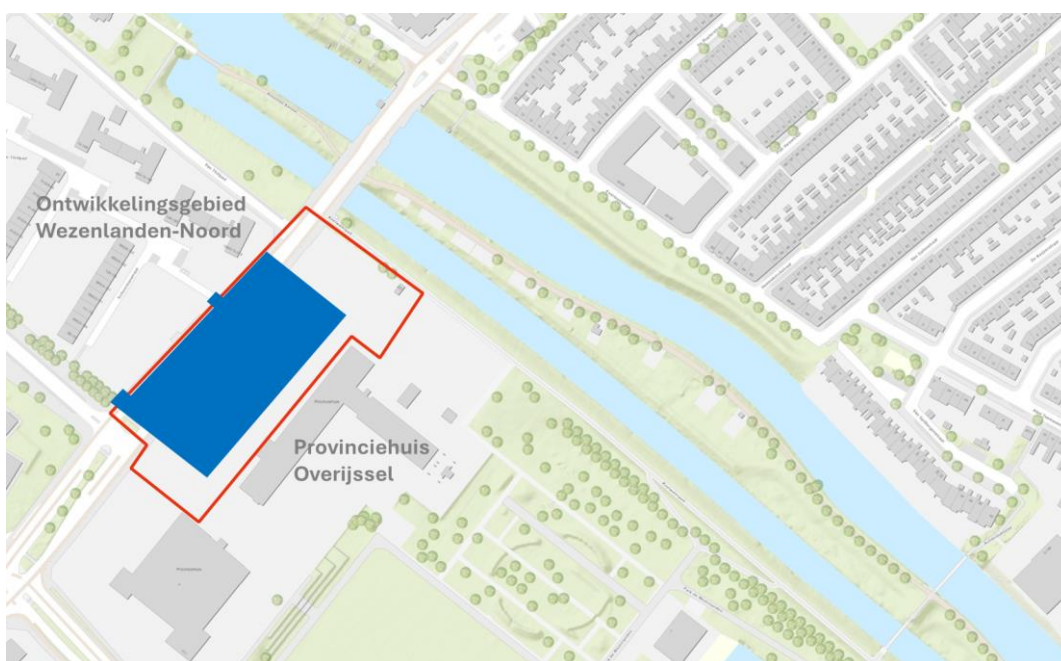

Figuur 1.1 Ligging van de plangebied (rood omlijnd) in Zwolle. Bron ondergrond: PDOK viewer

Het plangebied van de mobiliteitshub bestaat voor een groot deel uit de huidige parkeerplaats naast het provinciehuis. Deze parkeerplaats bestaat grotendeels uit bestraat oppervlak, met langs de randen en in het midden platanen en enkele gewone esdoorns met daaronder struikgewas in de vorm van sierheesters.

1.3 Voorgenomen ontwikkeling

Als onderdeel van de gebiedsontwikkeling in Weezenlanden-Noord worden aan de Schuurmanstraat en Wiecherlinckstraat zes flats gesloopt en komen er diverse nieuwe appartementencomplexen voor in de plaats. Aan de oostzijde van het ontwikkelingsgebied is een zogenoemde mobiliteitshub gepland. Deze mobiliteitshub bestaat uit een ondergrondse parkeergarage van meerdere lagen. Voor de aanleg van de mobiliteitshub worden de bomen en sierheesters op de locatie verwijderd. Vervolgens wordt de locatie uitgegraven (zie figuur 1.2). De toekomstige ondergrondse parkeergarage wordt afgedekt met grond waarop een park wordt aangelegd.

Figuur 1.2 Contour uit te graven deel voor aanleg ondergrondse parkeergarage (blauwe vlak) in onderzoeksgebied (rode figuur). Bron ondergrond: PDOK viewer.

1.4 Leeswijzer

Het juridische kader waarbinnen de quickscan natuurtoets is uitgevoerd en de gebruikte methodiek zijn beschreven in hoofdstuk 2. Vervolgens wordt beschreven of er beschermde soorten (hoofdstuk 3), beschermde gebieden (hoofdstuk 4) en/ of beschermde houtopstanden (hoofdstuk 5) voorkomen of te verwachten zijn binnen de invloedssfeer van het initiatief en of er mogelijk verbodsbepalingen worden overtreden. Hierbij is aangegeven welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn om overtreding te voorkomen, of een vergunningplicht van toepassing is en of vervolgonderzoek nodig is om kennisleemten op te vullen. In hoofdstuk 6 is een aantal maatregelen beschreven die de biodiversiteit kunnen bevorderen in het plangebied. Bijlage 1 bevat een samenvatting van de relevante wetteksten.

2. Wettelijk kader en methode

2.1 Omgevingswet

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Een groot deel van de regels over de fysieke leefomgeving is hiermee gebundeld in één wet. De Omgevingswet bestaat, naast de wet zelf, uit vier algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) en één ministeriële regeling. De Omgevingswet regelt onder meer de bescherming van flora en fauna, Natura 2000-gebieden, houtopstanden en het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

In dit rapport wordt ingegaan op de onderdelen flora en fauna, Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland en houtopstanden.

2.2 Onderzoeksmethode

2.2.1 Bureaustudie

Om een beeld te krijgen van aanwezige natuurwaarden in en in de omgeving van het plangebied is gestart met een bureaustudie. Hierbij zijn onder andere bekende verspreidingsgegevens van beschermde soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, 2024) geraadpleegd. Bij het raadplegen van de NDFF is een zoekgebied van ruim 2 kilometer rondom het plangebied aangehouden en is gezocht naar waarnemingen in de afgelopen tien jaar. Daarnaast is de Informatiekaart Natuur (BIJ12) geraadpleegd om een beeld te krijgen van de ligging van nationaal en provinciaal beschermde gebieden in en rondom het plangebied.

2.2.2 Quickscan veldbezoek

De verzamelde informatie uit de bureaustudie is meegenomen bij het veldbezoek dat op 7 maart 2024 (half bewolkt, ca. 8 graden, weinig wind) is uitgevoerd door een ecooloog van Ecogroen. Tijdens het veldbezoek zijn het plangebied en directe omgeving onderzocht, waarbij aandacht is besteed aan (biotoop van) beschermde soorten. Naast een beoordeling van de aanwezige biotopen zijn de bomen binnen het plangebied geïnspecteerd op holten en/of potenties voor mogelijke verblijf- of nestplaatsen.

2.2.3 Toets Flora- en fauna-activiteit

Aan de hand van de uitgevoerde bureaustudie en het veldbezoek is beoordeeld of er beschermde soorten voorkomen of te verwachten zijn binnen de invloedssfeer van het plan. Vervolgens is bepaald of er schadelijke handelingen kunnen optreden als gevolg van het plan op beschermde soorten. Tot slot is beoordeeld of er vervolgstappen nodig zijn, zoals welke mitigerende maatregelen

mogelijk zijn om overtreding te voorkomen of een vergunningplicht van toepassing is en of vervolgonderzoek nodig is om kennisleemten op te vullen.

2.2.4 Toets Natura 2000-activiteit

Aan de hand van de uitgevoerde bureaustudie is beoordeeld of het plan kan leiden tot (significant) nadelige gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden. Als er mogelijk sprake is van significant nadelige gevolgen is er advies gegeven over te nemen vervolgstappen.

2.2.5 Toets Natuurnetwerk Nederland

Aan de hand van de uitgevoerde bureaustudie en het veldbezoek is beoordeeld of er door het plan effecten kunnen optreden op de wezenlijk kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Indien dit het geval is, is er een advies opgenomen over de te nemen vervolgstappen.

2.2.6 Toets houtopstanden

Om te bepalen of binnen het plangebied de Rijksregels voor het vellen van een houtopstand van toepassing zijn, is onderzocht of het plangebied buiten de 'bebouwingscontour houtkap' ligt (Kaart-viewer gemeente Zwolle). Indien de Rijksregels van toepassing zijn, worden de eventueel vereiste benodigde vervolgstappen beschreven.

3. Soortbescherming

3.1 Flora

In het plangebied zijn enkele algemeen voorkomende plantensoorten aangetroffen zoals straatgras, vogelmuur, madeliefje, paardenbloem, ooievaarsbek en gewoon biggenkruid.

Tijdens het veldbezoek zijn geen plantensoorten aangetroffen waarvoor een vergunningplicht geldt. Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling, de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2024) worden deze soorten ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is in het kader van de Omgevingswet niet aan de orde. Wel is (mogelijk) de specifieke zorgplicht van toepassing (zie paragraaf 3.6).

3.2 Zoogdieren

3.2.1 Vleermuizen

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven.

Kader 3.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bijvoorbeeld bomen, huizen en kelders. Dit kunnen onder andere kraamverblijven, zomerverblijven, baltslocaties, paarverblijven en winterverblijven zijn. Het verstoren, beschadigen, vernietigen of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Vleermuizen gebruiken vaak jarenlang dezelfde structuren om zich te oriënteren tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Als alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'essentieel' en zodoende beschermd.

Foerageergebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water, zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen heeft binnen de Omgevingswet echter geen juridische bescherming, tenzij het essentieel is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

Vanwege het ontbreken van bebouwing en bomen met geschikte holten en gaten worden geen verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht binnen het plangebied. Het nemen van vervolgstappen is niet aan de orde voor verblijfplaatsen van vleermuizen.

Vliegroutes

De bomen langs de Luttenbergstraat en de nevenloop van het Almelose Kanaal worden mogelijk gebruikt als vliegroute door vleermuizen als de meervleermuis, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis (zie ook kader 3.1). De bomen aan de oostzijde en in de middenberm van de Luttenbergstraat worden verwijderd, maar aan de westkant blijven de bomen staan. Aan de oostkant staat het provinciehuis als geleidend element. Er ontstaan daardoor geen grote, voor vleermuizen onoverbrugbare gaten in potentiële vliegroutes. Langs de Luttenbergstraat wordt hiermee de functie als geleidend element niet aangetast. Daardoor is er geen sprake van verlies of schade aan onmisbare vliegroutes. Omdat de werkzaamheden uitsluitend bij daglicht worden uitgevoerd, worden eventueel langs vliegende vleermuizen niet verstoord. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen is in het kader van de Omgevingswet niet aan de orde.

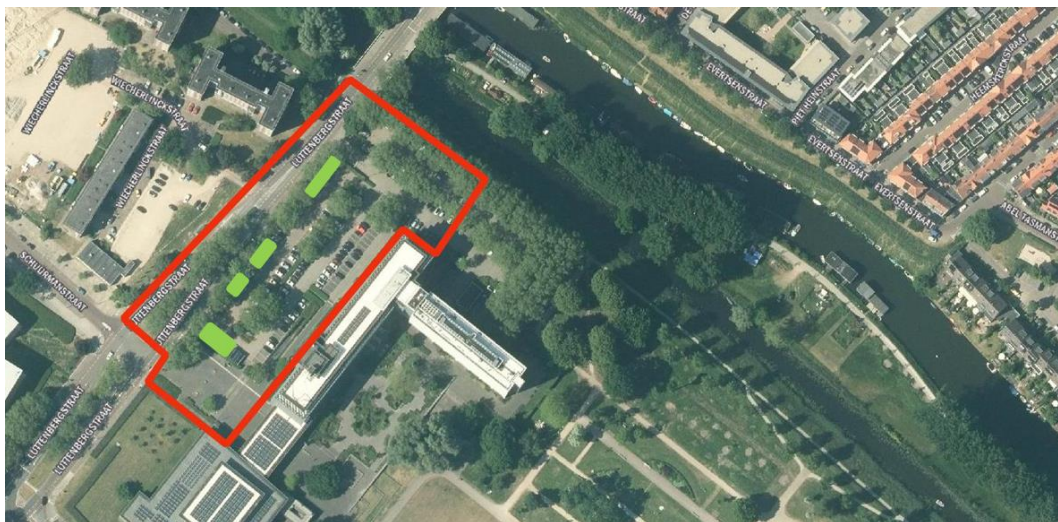
Foerageergebieden

Door de aanwezigheid van beplanting wordt het plangebied mogelijk als foerageergebied gebruikt door diverse vleermuissoorten. De voorgenomen ingrepen hebben naar verwachting geen invloed op belangrijke foerageergebieden, omdat slechts beperkt foerageergebied verloren gaat en tijdens en na de werkzaamheden ruim voldoende foerageergebied aanwezig blijft in het plangebied en nabije omgeving in de vorm van bosranden en bomenrijen en wateren. Zodoende is geen sprake van verlies of aantasting van onmisbaar foerageergebied. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van foerageergebieden van vleermuizen is in het kader van de Omgevingswet niet aan de orde.

3.2.2 Egel

In en in de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van egel (NDFF, 2024). Tijdens het veldbezoek zijn geen exemplaren of sporen van egel aangetroffen. Egel komt vrijwel overal in Nederland voor en kan verblijfplaatsen hebben onder heggen, perkjes, struiken, ruigte en blader- of takkenhopen. Geschikte voortplantings- en rustplaatsen van egel zijn binnen het plangebied aanwezig in de sierheesterbeplanting onder de bomen langs de Luttenbergstraat (zie figuur 3.2). Tevens wordt het plangebied mogelijk gebruikt als foerageergebied. Het betreft echter geen essentieel foerageergebied, omdat buiten het plangebied ruim voldoende geschikt foerageergebied aanwezig is in de vorm van bosjes, struikbeplanting en heggen.

Door het verwijderen van de sierheesterbeplanting verdwijnen mogelijke verblijfplaatsen van egel. In dit geval kan de gemeente met de 'Gedragscode soortbescherming gemeenten 2023' (Borst, 2023) werken en is het aanvragen van een vergunning flora- en fauna-activiteit niet nodig. De voorwaarden die dan gelden zijn onder andere: het uitvoeren van de schadelijke werkzaamheden (in dit geval het verwijderen van de sierheesterbeplanting) buiten de voortplantingsperiode en overwinteringsperiode. De geschikte periode is dan september en oktober. Daarnaast dienen er in de omgeving alternatieve voorzieningen (egelkasten of takkenrillen) gerealiseerd te worden.

Figuur 3.1 Geschikte voortplantings- en rustplaatsen van egel in de sierheesterbeplanting (groene vlakken). Bron ondergrond: PDOK viewer.

3.2.3 Overige zoogdieren

(Vaste) verblijfplaatsen en/of essentieel foerageergebied van andere beschermde grondgebonden zoogdieren die zijn opgenomen in de Habitatrictlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde zoogdieren zonder provinciale vrijstelling (zoals das) worden op basis van de terreinkenmerken, het veldbezoek en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2024) uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Wel zijn binnen het plangebied vaste verblijfplaatsen van algemeen voorkomende grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten. Dit zijn onder andere de huisspitsmuis, gewone bosmuis en rosse woelmuis. Bij werkzaamheden in het plangebied kunnen enkele exemplaren van deze grondgebonden zoogdieren geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de provincie Overijssel een vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Omgevingswet, waardoor er voor deze zoogdieren geen omgevingsvergunning nodig is voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Wel is de specifieke zorgplicht van toepassing (zie paragraaf 3.6).

3.3 Vogels

Bij vogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillend beschermingsregime (zie bijlage 1). Voor een aantal vogelsoorten geldt dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.2).

Kader 3.2 Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van vogels wordt in provincie Overijssel verstaan: in functie zijnde nesten en rustplaatsen van boerenwaluw, boomvalk, bosuil, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, huiszwaluw, kerkuil, oehoe, ooievaar, raaf, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, torenvalk, wespendif, zeearend, zwarte specht en zwarte wouw. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

3.3.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek zijn geen jaarrond beschermde nesten van vogels aangetroffen. Direct rond het plangebied (<50 meter) zijn waarnemingen bekend van vogels met jaarrond beschermde

nestplaatsen (NDFF, 2024), maar geen nesten binnen de verstoringgevoelige zone. Mogelijk wordt het plangebied wel gebruikt als foerageergebied door soorten als de huismus, boerenwaluw, ransuil en sperwer. Door de werkzaamheden verdwijnt mogelijk een beperkt oppervlak foerageergebied van deze soorten. In de omgeving blijft ruim voldoende alternatieve foerageergebied beschikbaar om dit (tijdelijke) verlies op te vangen, waardoor (indirect) geen nestplaatsen verloren gaan. Het nemen van vervolgstappen voor vogels met jaarrond beschermde nesten is niet aan de orde.

3.3.2 *Vogels zonder jaarrond beschermde nesten*

Door de aanwezigheid van bomen en struiken binnen het plangebied is broedbiotoop aanwezig voor enkele algemene vogelsoorten als ekster, roodborst, merel, tijaftaf, vink, houtduif, Turkse tortel en merel. Bij het veldbezoek werd een nest van een ekster binnen het plangebied aangetroffen.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Verstoring is echter alleen verboden wanneer de storing van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort. Voor de te verwachten soorten kan verstoring die van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding (altijd) worden voorkomen door te werken buiten het broedseizoen.

In het kader van de Omgevingswet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Daarmee is het dus van belang of een broedgeval wordt beschadigd of verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste soorten kan de periode tussen begin maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Vooral soorten als merel en wilde eend kunnen tot laat in het seizoen doorgaan met broeden en ook vroeg in het seizoen starten met broeden. Indien werkzaamheden in de periode half februari tot half december worden opgestart wordt geadviseerd om voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te voeren. Bij het aantreffen van nesten van vogels wordt in overleg met een ecologisch deskundige bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de wettelijke kaders kunnen worden uitgevoerd.

Indien geen nesten in gebruik zijn ten tijde van de werkzaamheden, kunnen negatieve effecten op broedende vogels worden uitgesloten. Vervolgstappen zijn voor vogels zonder jaarrond beschermde nesten niet aan de orde, mits rekening wordt gehouden met het broedseizoen.

3.4 **Amfibieën**

Op basis van het veldbezoek, de ecologische vereisten van soorten en verspreidingsgegevens (NDFF, 2024) wordt in en nabij het plangebied geen voortplanting van amfibieën zonder provinciale vrijstelling verwacht zoals kamsalamander of poelkikker. Ook overwintering van dergelijke soorten wordt niet verwacht gezien de grote afstand tot bekende voortplantingswateren. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet is voor deze amfibieënsoorten niet aan de orde.

Binnen het plangebied ontbreekt voortplantingswater voor soorten als gewone pad en bruine kikker. Binnen het plangebied vindt mogelijk wel overwintering van deze soorten plaats. Bij de geplande ingrepen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van deze amfibieën geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de provincie Overijssel een vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Omgevingswet, waardoor er voor deze amfibieën geen omgevingsvergunning nodig is voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Wel is de specifieke zorgplicht van toepassing (zie paragraaf 3.6).

3.5 Overige soortgroepen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2024), worden in het plangebied geen (vaste) verblijfplaatsen verwacht van overige soortgroepen (o.a. dagvlinders, reptielen, vissen en ongewervelden) waarvoor een omgevingsvergunningplicht geldt. Wel is (mogelijk) de specifieke zorgplicht van toepassing (zie paragraaf 3.6).

3.6 Specifieke zorgplicht

Vanuit de Omgevingswet geldt een specifieke zorgplicht voor soorten. De specifieke zorgplicht schrijft voor dat nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen en beperkt moeten worden. Dit betekent dat er bij de uitvoering van het plan voorzorgsmaatregelen genomen moeten worden om invulling aan deze specifieke zorgplicht te geven (zie bijlage 1). Er zijn aanwijzingen dat er soorten - waarvoor de specifieke zorgplicht - geldt kunnen voorkomen in het plangebied. Het betreft soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën en vogels. Het verwijderen van de bomen, sierheesters en het uitgraven van het gat voor de parkeergarage kunnen nadelige gevolgen hebben voor (belangrijke leefgebieden van) van die soorten (groeiplaatsen, nesten, foerageerplaatsen, voortplantingsplaatsen, rustplaatsen en eieren).

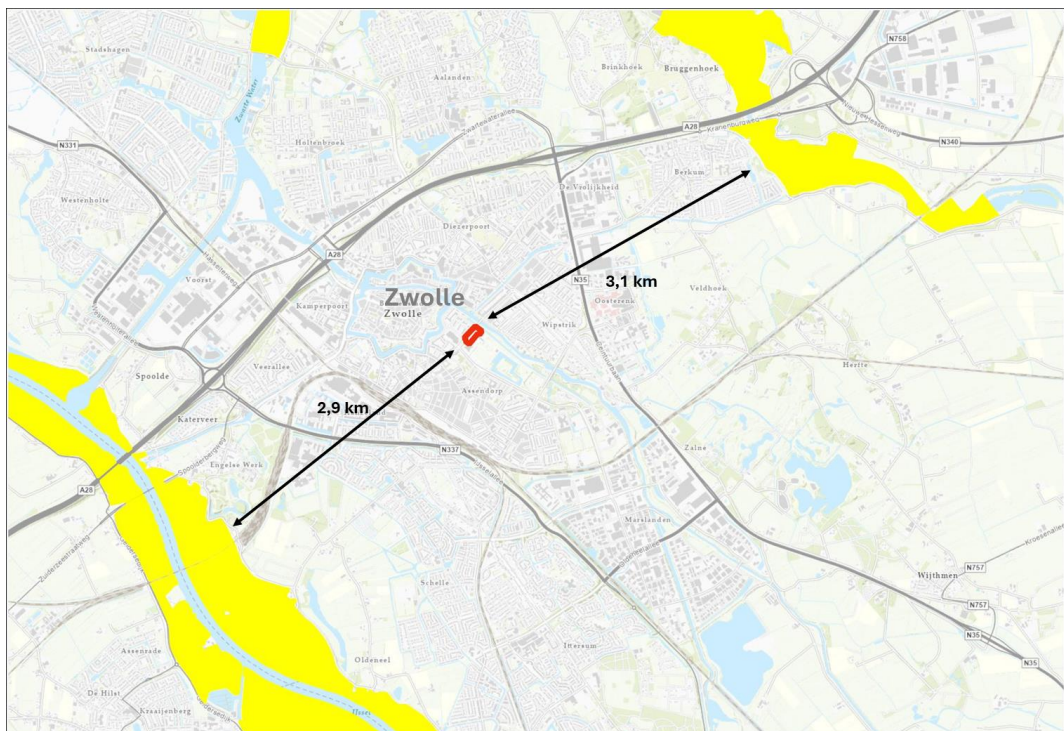
Met onderstaande maatregelen wordt invulling gegeven aan de specifieke zorgplicht voor soortbescherming. Geadviseerd wordt om de maatregelen tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden vast te leggen in een logboek (zie voor een voorbeeld bijlage 2). Met behulp van het logboek kan in geval van handhaving worden aangetoond dat er zorgvuldig en conform de specifieke zorgplicht wordt gewerkt.

- Werkzaamheden en verwijderen struiken en bomen worden buiten het broedseizoen van vogels uitgevoerd.
- Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt door een ecologisch deskundige nagegaan of en waar zich broedende vogels ophouden (alleen van toepassing als de werkzaamheden opgestart worden in de periode of 15 februari – 15 december). Mochten broedende vogels aanwezig zijn dan worden de werkzaamheden ter plekke uitgesteld tot de jongen zijn uitgevlogen.
- Voorafgaand aan het uitgraven van het gat voor de parkeergarage worden eerst de sierheesters en bomen verwijderd.
- Het verwijderen van sierheesters en bomen gebeurt in een langzaam tempo waarbij één richting op gewerkt wordt om zo eventueel aanwezige kleine zoogdieren en amfibieën de kans te geven om te ontsnappen.
- Uitgegraven grond wordt zoveel mogelijk direct afgevoerd.

4. Gebiedsbescherming

4.1 Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden. De meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden zijn Rijntakken en Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, beide op circa 3 kilometer (zie figuur 4.1). Directe negatieve effecten, waaronder oppervlakteverlies van habitattypen en leefgebieden, worden vanwege deze ligging op voorhand uitgesloten. Indirecte (uitstralende) effecten door bijvoorbeeld licht of geluid – met uitzondering van stikstof – worden gezien de aard en omvang van de ingreep en de tussenliggende afstand/ bebouwde kom van Zwolle eveneens uitgesloten. Gemeente Zwolle heeft de gevolgen van stikstofdepositie apart van deze quickscan natuurtoets in beeld gebracht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van Natura 2000-gebieden is niet aan de orde.

Figuur 4.1 Afstand tussen het plangebied (rood omlijnd) en Natura 2000-gebied (geel). Bron kaartondergrond: PDOK.

4.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt buiten de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het meest nabij gelegen NNN-gebied ligt op circa 1,8 kilometer van het plangebied (zie figuur 4.2). Vanwege de tussenliggende afstand zijn directe effecten op het NNN, zoals oppervlakteverlies, op voorhand uitgesloten. Provincie Overijssel hanteert geen externe werking. Het is echter mogelijk dat ook ontwikkelingen buiten de NNN van invloed zijn op het functioneren van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Dit zijn indirecte invloeden zoals verstoring. In lijn met vaste jurisprudentie¹, is het voornemen getoetst in het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (voorheen: goede ruimtelijke ordening) (zie ook bijlage 1, kader B1.5).

Vanwege afstand en de aard van het plan heeft het beoogde plan geen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Dat wil zeggen dat rust, donkerte, de kwaliteit van de bodem, water en lucht, waterhuishouding, oppervlakte, robuustheid, aaneengeslotenheid en de samenhang van het NNN niet worden aangetast door de beoogde plannen. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van het NNN is niet aan de orde.

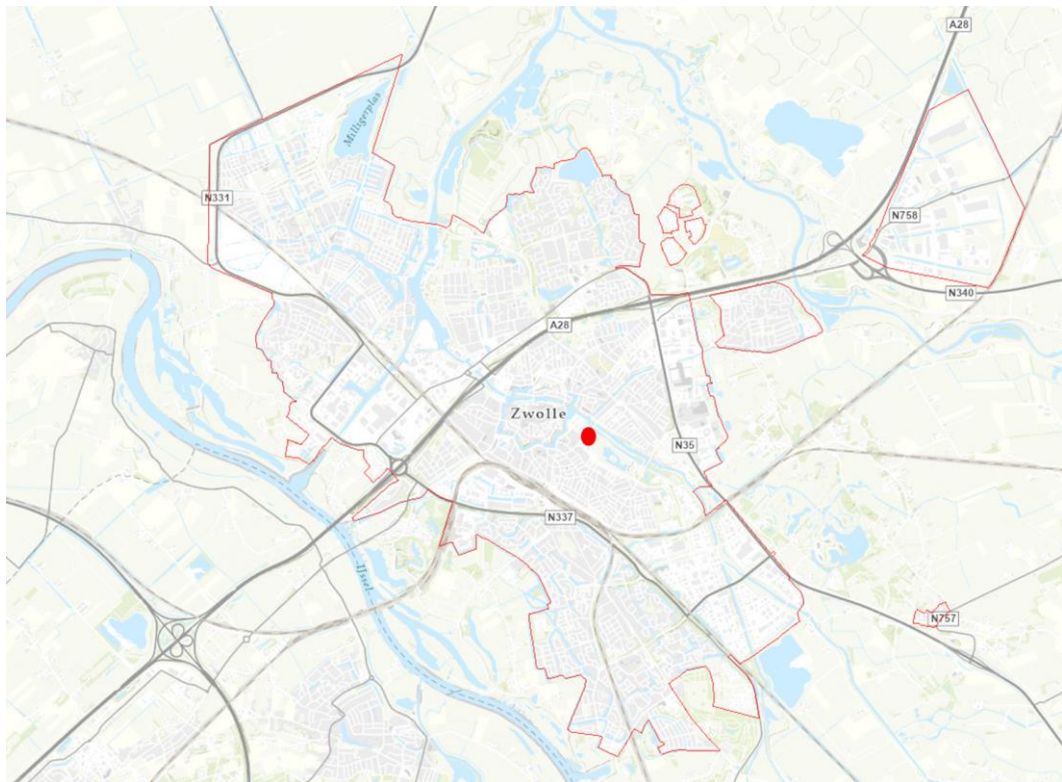

Figuur 4.2 De ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (groen). Kaartondergrond: PDOK.

¹ 201509359/1/R1 jurisprudentie inzake toetsing in het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

5. Houtopstanden

Voor het aanleggen van de mobiliteitshub worden bomen gekapt of verwijderd (om eventueel later terug geplant te worden (Peterman, 2024)). De bomen in het plangebied vallen binnen de begrenzing van de bebouwingscontour houtkap van de gemeente Zwolle (zie figuur 5.1) en vormen daardoor geen beschermde houtopstand onder de Omgevingswet.

Figuur 5.1 Ligging van het plangebied (rode stip) binnen de bebouwingscontour houtkap gemeente Zwolle (rood omlijnd).
Bron: Kaartviewer gemeente Zwolle.

Behalve dat houtopstanden beschermd kunnen zijn door Rijksregels, kunnen ook gemeentelijke regels van toepassing zijn op het vellen van bomen. Toetsing aan gemeentelijke regels is geen onderdeel van de quickscan, maar worden wel meegenomen in het separaat uitgevoerde bomenonderzoek door Ecogroen (Peterman, 2024).

6. Natuurinclusieve inrichting

6.1 Inleiding

Gemeente Zwolle heeft Ecogroen gevraagd om advies te geven over maatregelen die kunnen worden genomen om de biodiversiteit in het plangebied in de toekomstige situatie te vergroten.

Biodiversiteit is de verscheidenheid aan leven in een bepaald gebied en omvat alle soorten planten, dieren en micro-organismen. Het is het totaal aan levende organismen en ecosystemen en de interacties daartussen (zie kader 6.1).

Kader 6.1 Toenemende belangstelling voor biodiversiteit

Achteruitgang biodiversiteit

De belangstelling voor biodiversiteit is de laatste jaren toegenomen, zeker nadat bekend is geworden dat nog altijd een derde van onze planten- en diersoorten in hun voortbestaan wordt bedreigd en op de Rode Lijst staat. In een deel van onze natuurgebieden zijn tekenen van herstel zichtbaar, maar met de biodiversiteit in agrarisch en stedelijk gebied gaat het nog steeds niet goed, becijferde het Compendium voor de Leefomgeving (2019). Enerzijds gebeuren er goede dingen: het Natuurnetwerk Nederland wordt aangelegd, er worden herstelmaatregelen genomen in en om Natura 2000-gebieden en de eerste tekenen van een natuurinclusieve omslag in de landbouw zijn zichtbaar. Anderzijds blijft resultaat in veel opzichten achter. Wereldwijd worden één miljoen soorten in hun voortbestaan bedreigd. Oorzaken zijn onder meer klimaatverandering, vervuiling en invasieve exoten (IPBES, 2019).

Herstel biodiversiteit

Robuuste, biodiverse natuur zorgt voor frisse lucht en schoon water, bestuift onze gewassen, vangt piekbuien op en zorgt voor een aangenaam en gezond leefklimaat in de stad. Steeds meer overheden, organisaties en ondernemers zien het belang van biodiversiteitsherstel, omdat ze zelf geloven in de waarde van biodiversiteit of omdat hun klanten erom vragen. In ons denken en doen moet een omschakeling plaatsvinden van 'schade beperken' naar 'natuurinclusief werken' en 'versterken van de natuur'.

Dit plangebied biedt door de ligging midden in het stedelijk gebied en de nabijheid van water in combinatie met groen diverse kansen om van meerwaarde te zijn voor de groene leefomgeving. Dit hoofdstuk beschrijft per voorgestelde maatregel wat het nut ervan is, wat deze inhoudt en hoe deze tot een succes gemaakt kan worden. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen de ondergrondse parkeergarage en de bovengrondse parkinrichting.

6.2 Parkeergarage

De nieuw aan te leggen ondergrondse parkeergarage biedt mogelijkheden voor het aanbrengen van vleermuisvoorzieningen. Deze zijn met name geschikt voor de gewone grootoorvleermuis.

Vleermuisvoorzieningen in de garage zelf zijn minder geschikt in verband met de rookgassen, luchtstroming door auto's en licht. Wat wel een mogelijkheid is dat de spouw van de garage van bovenaf toegankelijk wordt gemaakt voor vleermuizen. Ondergronds is de temperatuur redelijk constant. Het toegankelijk maken kan bijvoorbeeld door open stootvoegen aan te brengen in het bovengrondse deel of het maken van speciale invliegopeningen. Wel belangrijk dat de rookgassen vanuit de parkeergarage niet in de spouw kunnen komen.

Figuur 6.1 Voorbeeld open stootvoeg of speciale bovengrondse invliegvoorziening voor toegang tot de spouw van de parkeergarage zodat vleermuizen hier gebruik van kunnen maken. Bron: Ecogroen.

6.3 Parkinrichting

Het nieuw in te richten park op de parkeergarage biedt uitstekende mogelijkheden voor diverse natuurinclusieve maatregelen.

6.3.1 *Gebiedseigen plantmateriaal*

We raden aan om inheemse streekeigen (oftewel gebiedseigen) plantmateriaal te gebruiken. Voor wat betreft struiken kunnen vruchtdragende struiken als de eenstijlige meidoorn, sleedoorn, hazelaar, wilde lijsterbes, wilde kardinaalsmuts, hulst en gewone vlier aangeplant worden. Dergelijke soorten vertakken dicht bij de grond en vormen zo grote, dichte struiken welke als schuilmogelijkheid kunnen dienen voor vogels en kleine zoogdieren zoals de egel. Daarnaast trekken de bloesems veel insecten aan. Daarnaast adviseren we om op zonbeschenen plekken sleedoornstruiken aan te planten om extra voortplantingsplekken voor de sleedoornpage te creëren. Voor zover de belasting van de parkeergarage dat toelaat kunnen op de parkeergarage en net daar buiten streekeigen boomsoorten als zomereik, linde, ruwe berk, gewone es en iep worden aangeplant. De iep is bij uitstek geschikt als voortplantingsplek voor de beschermde iepenpage en grote vos.

6.3.2 *Gebiedseigen kruidenmengsel(s)*

Om de aanwezigheid van een aantrekkelijke, gevarieerde en bloemrijke vegetatie te stimuleren, adviseren wij om in bloemperken en grasstroken gebiedseigen kruidenmengsel(s) te gebruiken. Dit kan door zaden of hooi te verzamelen uit een naburig bloemrijk grasland of natuurterrein of door een speciaal voor de zandbodem geschikt inheems zaadmengsel te kopen bij bijvoorbeeld www.cruydhoeck.nl. Bloeiende kruiden zijn aantrekkelijk voor vlinders, bijen, hommels en andere insecten. Op hun beurt zijn deze insecten weer voedsel voor vleermuizen, vogels, amfibieën en kleine zoogdieren zoals de egel.

We adviseren om het volgende beheer uit te voeren voor de bloemrijke vegetaties:

- Gefaseerd maaien: Nooit alles tegelijk maaien. Maai bijvoorbeeld 50% per maaibeurt en laat de resterende 50% ongemoeid. Deze pas maaien op moment dat eerste 50% volgroeid is.
- Frequentie: Eén of tweemaal per jaar een maaironde uitvoeren.
- Maaisel na elke maaibeurt afvoeren.

Door bovenstaand beheer toe te passen blijft er altijd voldoende nectaraanbod voor vlinders, bijen, en zweefvliegen en kunnen afgezette eitjes en rupsen overleven. Doordat niet alles tegelijk wordt gemaaid blijft er daarnaast voldoende schuilmogelijkheid aanwezig voor kleine zoogdieren.

De bloemperken en grasstroken zijn goed te combineren met één of meer insectenhotel(s) (zie 6.3.4).

6.3.3 **Gefaseerd groenbeheer**

Een essentieel aspect bij het versterken van biodiversiteit is het beheer. Er zijn talloze insecten en andere ongewervelden die voor het voltooien van hun levenscyclus afhankelijk zijn van de natuurlijke groei van planten. Zo zijn er eieren die overwinteren op boomknoppen, rupsen die alleen specifieke zaden eten en nog zo veel meer ecologische samenhang tussen planten en insecten. Als bijvoorbeeld een gazon met een bepaalde plantensoort te vroeg wordt gemaaid, kan dat de levenscyclus van talloze insectensoorten beëindigen. Ten behoeve van de biodiversiteit dienen daarom alle beheermaatregelen in het toekomstige plangebied gefaseerd plaats te vinden.

Bij gefaseerd maaibeheer - of de verbeterde variant: sinusmaaieren (zie www.vlinderstichting.nl) - ontstaan verschillende gradiënten in het gemaaide perceel. Door telkens een deel niet te maaien overleeft het deel van de insecten dat hier leeft en kunnen ze zich verder ontwikkelen, in zowel levensstadium als populatieomvang (zie ook paragraaf 6.3.2).

Snoeien van hagen en struweel kan ook gefaseerd worden uitgevoerd. Voor een hoge biodiversiteit is het beter om hagen niet in rechte lijnen te snoeien, maar ook af en toe een golvende beweging in de haag te maken of blokken een jaar te laten overstaan.

6.3.4 **Faunavoorzieningen**

Vleermuiskasten

Vleermuizen zijn een waardevolle schakel in een ecosysteem. Aanwezigheid van deze dieren is niet alleen bevorderlijk voor de biodiversiteit, ook bezoekers en omwonenden van het park hebben hier profijt van. Vleermuizen voeden zich namelijk met insecten, onder andere muggen en eikenprocessievlinders, waardoor de overlast daarvan vermindert. Vleermuizen hebben belang bij voldoende aanbod aan verblijfplaatsen om in te rusten en overwinteren. Omdat vleermuizen in de omgeving zijn waargenomen, is de verwachting dat nieuwe verblijfplaatsen al snel gevonden worden. Geadviseerd wordt om, naast een vleermuisvoorziening in de spouw van de parkeergarage, verblijfplaatsen aan te bieden door het ophangen van verschillende typen vleermuiskasten. Dit geeft dit mogelijkheden voor een jaarrond gebruik: vleermuizen maken gedurende de verschillende jaargetijden gebruik van een netwerk aan vaste verblijfplaatsen.

Er zijn verschillende type vleermuiskasten in de omloop. Een voorbeeld zijn kleine platte en onopvallende kasten die in bomen of tegen gevels te hangen zijn (zie figuur 6.2). Een ander type is de kleine of grote bolle vleermuiskast. Deze bootst een boomholte na waar sommige vleermuissoorten de voorkeur aan geven. Ze worden bij voorkeur dan ook in bomen gehangen (zie figuur 6.3). Beide kastsoorten hebben één holte waar de vleermuizen in kunnen verblijven. Daarnaast zijn grotere

kasten met meerdere lagen verkrijgbaar (zie figuur 6.4). Door de verschillende compartimenten beschikken deze kasten over meer verschillende microklimaten dan de kleine vleermuiskasten. Deze lagen staan met elkaar in verbinding, zodat de vleermuizen via de binnenkant kunnen wisselen van compartiment en zo de meest geschikte omstandigheden kunnen kiezen. Met een combinatie van meerdere typen vleermuiskasten wordt een aanbod gecreëerd waar meerdere soorten vleermuizen jaarrond gebruik van kunnen maken.

Figuur 6.2 Voorbeeld kleine platte vleermuiskast met 1 compartiment.
Bron: Ecogroen

Figuur 6.3 Voorbeeld grote bolle vleermuiskast. Bron: Ecogroen

Figuur 6.4 Voorbeeld grote platte vleermuiskast met meerdere compartimenten. Bron: Ecogroen.

Insectenhotel(s)

Bovengronds nestelende bijen- en wespensoorten zoeken vaak bestaande gangen om te bewonen. Van nature zijn dat vraatgangen van kevers of houtwespen in (dood) hout, maar in de menselijke omgeving is een dergelijke behuizing niet (meer) simpel voorhanden. Een nuttige vorm van nesthulp bestaat uit het aanbieden van nagebootste vraatgangen in hout. Insectenhôtels bieden deze nestgelegenheid.

Kader 6.1 Solitaire bijen

Solitaire bijen zijn familieleden van de bekende honingbij. In ons land komen zeker 300 soorten solitaire bijen voor. De vrouwtjes van solitaire bijen hebben wel angels maar kunnen mensen niet steken. Ze leven, in tegenstelling tot de honingbij en hommels, niet in een kolonie. Een solitaire vrouwtje maakt een nestje in de grond, in een leemwand of in bestaande gangen in hout. Solitaire bijen zijn, net als de honingbij, van buitengewoon groot belang voor de natuur, onder andere omdat ze bloemen bestuiven. Daarnaast dienen ze als voedsel voor andere dieren zoals zangvogels.

Insectenhôtels kunnen worden gemaakt van bijvoorbeeld houtblokken waarin gangen geboord zijn van verschillende diameters. Deze vormen ideale nestplaatsen voor vele soorten bijen, zoals metsel- en klokjesbijen. Andere soorten kunnen terecht in bundels riet, bamboe of blokken leem. Door nestgelegenheden aan te bieden op een zonnige plaats (zuidzijde) in een houten frame met overkapping wordt een optimaal insecten- of bijenhotel gecreëerd (zie figuur 6.5). Er bestaan prefab-insectenhôtels van elementen van 50 x 50 cm. Acht elementen vormen een oppervlakte van 2 m² en bieden al voldoende nestruimte.

Figuur 6.5 Voorbeelden van insectenhôtels. Bron: Ecogroen.

Belangrijk is wel dat er voldoende mate geschikte bloeiende planten aanwezig te zijn (zie 6.3.2), want veel bijen bezoeken uitsluitend bepaalde soorten bloemen. Ze zijn voor de voedselvoorziening van hun larven afhankelijk van stuifmeel en nectar en verzamelen dat op hun voorkeursplanten. De larven van solitaire wespensoorten zijn afhankelijk van dierlijk voedsel als insecten en spinnen en minder gebonden aan bloemen, hoewel die vaak wel hun energiebron vormen. Voor hun larvenvoedsel is de aanwezigheid van ruigtes met struiken en bomen belangrijk (zie 6.3.1).

Insectenhôtels kunnen eventueel worden voorzien van een informatiepaneel om bezoekers te informeren over het nut en noodzaak van dit soort voorzieningen in combinatie met de kruiden in de bloemperken en grasstroken.

Egel schuilplekken

Egel maakt gebruik van struiken, ruigtes, dikke strooisellaag en overige plekken die voldoende dekking bieden. Ze hebben daar hun slaapplekken en daarnaast vinden ze er veel slakken, kevers en rupsen om te eten. Door veel groenvoorzieningen te plaatsen, profiteren daar naast vogels en insecten dus ook egels van. Om de struiken extra aantrekkelijk te maken voor egels kunnen (onder de struiken) verblijfplaatsen gemaakt worden waar de egel gebruik van kan maken. Deze verblijfplaatsen zijn te koop, maar door zelf een ruimte onder stenen of boomstammen te maken is hier op een meer natuurlijke manier in te voorzien (zie figuur 6.6). Als hiernaast ook nog dichte bodembedekkende planten groeien, biedt dit helemaal een goed beschutte verblijfplaats. Realiseren van vervangende verblijfplaatsen voor egel is in deze situatie ook verplicht vanuit de Omgevingswet.

Figuur 6.6 Voorbeelden van kunstmatige egelverblijven afgedekt met blad. Bron: Ecogroen.

Faunavoorzieningen overige soorten

Ook voor andere soorten zijn diverse kasten in omloop die opgehangen kunnen worden. Voorbeelden zijn nestkasten voor eekhoorn (zie figuur 6.7) en diverse vogelsoorten (zie figuur 6.8). Het wordt aangeraden om de kasten op minimaal drie meter hoogte te plaatsen en verspreid over het plangebied. Een andere manier om eenvoudig nest- en schuilgelegenheid aan te bieden is het plaatsen van takkenrillen (zie figuur 6.9). De takkenrillen kunnen bijvoorbeeld gemaakt worden van snoeiafval wat ter plekke wordt verwerkt. Takkenrillen hebben een aantrekkende werking op kleine zoogdieren, vogels en insecten. Ook paddenstoelen, mossen en varens groeien graag op dit soort plekken.

Figuur 6.7 Voorbeeld eekhoornkast.
Bron: Ecogroen.

Figuur 6.8 Voorbeeld mezenkast.
Bron: Ecogroen.

Figuur 6.9 Voorbeeld takkenril. Bron: Ecogroen.

6.3.5 Voorkom lichtvervuiling

De meeste stedelijke omgevingen veroorzaken lichtvervuiling naar de omgeving. Het ontstaat wanneer er te veel of te sterke lichtbronnen zijn, wanneer de lichtbronnen een verkeerde kleur hebben of het licht plekken beschijnt waar het niet bedoeld is. Lichtvervuiling kan dieren verhinderen hun natuurlijke gedrag te vertonen. Op het moment dat verlichting toegepast gaat worden in het park, adviseren we om hierbij rekening te houden met de volgende keuzes:

- Omlaag gerichte armaturen: Wanneer armaturen gebruikt worden die alleen naar beneden schijnen, wordt niet of minder naar bomen en struiken geschenen. Ook vleermuizen worden er minder door gehinderd, omdat vliegroutes langs bomenrijen minder beschenen worden.
- Vermijden (blauw) licht: Nachtelijke blootstelling aan blauw licht heeft nadelig effecten op mensen en dieren. Vleermuizen hebben, net als mensen, baat bij amberkleurig licht. Sommige nachtactieve insecten lijden echter onder elke vorm van kunstverlichting. Daarom wordt aangeraden om kritisch te bekijken of verlichting op alle beoogde plekken noodzakelijk is en verlichting met een zo laag mogelijke sterkte te kiezen. Ook kan men in bepaalde situaties werken met bewegingsmelders in combinatie met verlichting.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Borst, R.H.J., R. Spong en M. Teunissen. (2023). Gedragscode soortbescherming gemeenten 2023. Koninklijke Vereniging Stadswerk Nederland, Ede.

BIJ12 (2024). Juridisch Kader behorende bij de Kennisdocumenten Soorten, versie 2.0 januari 2024. BIJ12, Utrecht.

Peterman, P. (2024). Notitie Advies bomen bij aanleg mobiliteitshub Weezenlanden-Noord te Zwolle. Kenmerk 24-089. Eco-groen Arnhem.

Scholten-Huizendveld, H.T. (2021). Soortenbescherming in Overijssel. Handreiking voor het aanvragen van een ontheffing. februari 2021. Provincie Overijssel. EDO-registratiekenmerk 2021/0043454

Internet

BIJ12, Informatiekaart Natuur (https://atlas.bij12.nl/WebViewer/index.html?viewer=ikn_pub). Laatste raadpleging maart 2024.

Hasselfeld (<https://www.nistkasten-hasselfeldt.de/fledermaus-einbaustein-feve> en <https://www.nistkasten-hasselfeldt.de/fledermausstein#3>). Geraadpleegd maart 2024.

NDFF (<https://ndff-ecogrid.nl>). Geraadpleegd op maart 2024.

RAVON. Poel aanleggen. (<https://www.ravon.nl/Helpdesk/poel-aanleggen>). Geraadpleegd maart 2024.

Zoogdiervereniging (www.zoogdiervereniging.nl). Website met soortinformatie over zoogdieren.

Zwolle. Kaartviewer gemeente Zwolle, bebouwingscontour houtkap (<https://zwolle.maps.arcgis.com/apps/instant/sidebar/index.html?appid=7526b0fc2cc740ad956230b55f7865c7&webmap=ebd53688cab24f5ebc473fc6b48ce211>). Geraadpleegd maart 2024.

Bijlagen

Bijlage 1

Natuur in de Omgevingswet: Wettelijke kaders

Kader B1.1: Algemene zorgplicht

Algemene zorgplicht (Afd 1.3 Omgevingswet)

De Omgevingswet kent een algemene zorgplicht, uitgewerkt in de artikelen 1.6, 1.7 en 1.7a van de Omgevingswet. Deze geeft aan dat eenieder (overheden, bedrijven en burgers) verantwoordelijk is voor een veilige en gezonde leefomgeving, door nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving zoveel mogelijk te voorkomen, te beperken en ongedaan te maken. Het bevat ook een algemeen verbod op het verrichten van activiteiten die leiden tot aanzienlijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving. In principe geldt de algemene zorgplicht altijd, tenzij er een specifieke zorgplicht is uitgewerkt voor bepaalde activiteiten.

Kader B1.2: Flora en fauna

Specifieke zorgplicht flora en fauna

In het Besluit algemene leefomgeving (Bal) is een specifieke zorgplicht opgenomen voor alle in het wild levende dieren en planten, met inbegrip van de relevante directe leefomgeving van soorten (foerageergebied, rustplaatsen). Deze specifieke zorgplicht komt in de plaats van de algemene zorgplicht (zie kader B1.1). Iedereen die een activiteit uitvoert met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten ('flora- en fauna-activiteit'), moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.27 lid 1 van het Bal). In het tweede lid staat de nadere uitwerking van de specifieke zorgplicht. In het tweede lid onder a is er met betrekking tot de reikwijdte van de zorgplicht voor flora- en fauna-activiteiten aangegeven dat deze plicht in ieder geval inhoudt dat onderzoek wordt verricht naar het voorkomen van een aantal type soorten die kwetsbaar of bedreigd zijn. Deze soorten betreffen in Nederland van nature voorkomende:

- Vogelrichtlijn-soorten zoals genoemd in bijlage I VR en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4 lid 2 van de VR;
- Habitatrichtlijn-soorten als opgenomen in bijlage II, IV en V van de HR;
- dieren of planten die staan opgenomen op de Rode Lijsten;
- nationaal beschermde soorten (bijlage IX van het Bal).

De kern van de zorgplichtbepaling voor flora- en fauna-activiteiten is dat als er sprake is van nadelige gevolgen op in het wild voorkomende soorten, deze, indien redelijkerwijs kan worden gevergd, moeten worden voorkomen, beperkt of ongedaan worden gemaakt. Ook in art. 11.27, tweede lid, van het Bal wordt verwezen naar passende preventieve maatregelen of passende herstelmaatregelen. Een voorbeeld van een dergelijke maatregel is het werken in de minst kwetsbare periode van soorten. In art. 11.27, tweede lid, onder b, van het Bal wordt aangegeven dat er moet worden 'vastgesteld' of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten. Om aantoonbaar aan de voorwaarden van de specifieke zorgplicht te hebben voldaan, is het noodzakelijk dat de toetsing aan de zorgplichtbepalingen in een quickscan of nader onderzoek wordt vastgelegd.

Flora- en fauna-activiteit

Bij het uitvoeren van activiteiten in de leefomgeving moet op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet beoordeeld worden of sprake is van:

1. een flora- en fauna-activiteit en
2. of voor de gevolgen van een flora- en fauna-activiteit een omgevingsvergunningplicht geldt.

Een flora- en fauna-activiteit is een activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten. In de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.4 van het Besluit algemene leefomgeving (Bal) zijn de handelingen genoemd waarvoor een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit vereist is ten aanzien van de daarin genoemde beschermde dieren en planten in het wild. Het betreft de bescherming van:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 11.37 van het Bal), in de praktijk vaak onderverdeeld in:
 - Vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus, gierwaluw en buizerd.
 - Overige vogels, waarvan nesten alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd (periode van nestbouw, eileg, broeden en voeren van de jongen op het nest).
- Soorten (exclusief vogels) van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I), zoals bedoeld in artikel 11.46 van het Bal.
- Andere soorten (artikel 11.54 van het Bal), onderverdeeld in:
 - Soorten waarvoor een omgevingsvergunning vereist kan zijn (bijlage IX van de HR).
 - Soorten waarvoor -op basis van de betreffende provinciale verordening- vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt (artikel 11.56 van het Bal).

Als bij ruimtelijke ingrepen verbodsbepalingen worden overtreden dan is het noodzakelijk om een omgevingsvergunning aan te vragen bij het bevoegd gezag, tenzij gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of activiteit plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning moet zijn beschreven hoe de initiatiefnemer ervoor zorgt dat schade aan beschermde soorten tot een minimum beperkt blijft, welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn, dat alternatieven ontbreken, aan welk wettelijk belang wordt voldaan en dat de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort niet in gevaar komt.

Voorafgaand aan het vaststellen van een plan moet in het geval van schadelijke handelingen zijn beoordeeld of er zicht is op het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit. Als aantoonbaar zicht is op het verkrijgen van een omgevingsvergunning kan het plan worden vastgesteld.

Kader B1.3: Natura 2000-gebieden**Specifieke zorgplicht Natura 2000-gebieden**

In het Besluit algemene leefomgeving (Bal) is een specifieke zorgplicht opgenomen voor Natura 2000-gebieden (en bijzondere nationale natuurgebieden) (art. 11.6 van het Bal). Iedereen die activiteiten uitvoert die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kunnen hebben, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.6 lid 1 van het Bal). In het tweede lid staat de nadere uitwerking van de specifieke zorgplicht. Er moet worden nagegaan of nadelige gevolgen op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden uitgesloten. Als nadelige gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, dan verplicht de specifieke zorgplicht om met betrekking tot deze mogelijke gevolgen passende preventieve maatregelen te nemen (art. 11.6 lid 2 onder d van het Bal), of, als dit niet gaat, om passende herstelmaatregelen te treffen (art. 11.6 lid 2 onder f van het Bal). Daarnaast verplicht de zorgplicht ook dat de effectiviteit van deze maatregelen worden gemonitord. De specifieke zorgplicht geldt altijd, dus voor Natura 2000-activiteiten maar ook voor activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden, maar die niet significant zijn (zoals verstorende of verslechterende gevolgen).

Natura 2000-activiteit

De Omgevingswet regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bestaande uit Habitatrichtlijngebieden (HR) en Vogelrichtlijngebieden (VR).

Bij een project moet beoordeeld worden of sprake is van een 'Natura 2000-activiteit'. Dat is een 'activiteit (het realiseren van een project) die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied'. Of sprake is van een Natura-2000-activiteit wordt onderzocht in een voortoets. Een Natura 2000-activiteit is vergunningplichtig (art. 5.1 lid 1 van de Omgevingswet). De term 'Natura 2000-activiteit' geldt alleen voor projecten. Voor plannen is er een ander afwegingskader dat, hoewel vergelijkbaar met een Natura 2000-activiteit, elders in het stelsel Omgevingswet is verankerd. Een plan mag volgens art. 10.24 Bkl

worden vastgesteld als uit een passende beoordeling, bedoeld in artikel 16.53c, eerste lid, van de Omgevingswet de zekerheid is verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten.

Als er uit de voortoets naar voren komt dat de activiteit geen 'Natura 2000-activiteit' is of als er sprake is van een vergunningsvrij geval, is er mogelijk nog wel sprake van een 'activiteit die nadelige (maar zeker geen significante) gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied'. Hoewel voor deze type activiteit geen vergunningplicht geldt, blijft de specifieke zorgplicht voor deze activiteiten van toepassing.

Kader B1.4: Houtopstanden

Specifieke zorgplicht houtopstanden

In het Besluit algemene leefomgeving (Bal) is een specifieke zorgplicht opgenomen voor houtopstanden (art. 11.116 van het Bal). Deze specifieke zorgplicht komt in de plaats van de algemene zorgplicht (zie kader B1.1). Iedereen die een activiteit uitvoert waarbij een beschermde houtopstand wordt geveld en grond wordt herbeplant, moet nadelige gevolgen voor de natuurbescherming, het bosareaal en landschappelijke waarden zoveel mogelijk voorkomen, en voor zover dat niet mogelijk is moeten gevolgen worden beperkt of ongedaan gemaakt (art. 11.116 van het Bal).

Houtopstanden

Afdeling 11.3 van het Besluit algemene leefomgeving (Bal) regelt de bescherming van houtopstanden. Een bij het Bal beschermde houtopstand betreft een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen, én die zich bevindt buiten de bebouwingscontour houtkap. De bebouwingscontour houtkap (art. 11.111 lid 2 van het Bal) is (door de gemeente) vastgelegd in een omgevingsplan (art. 5.165b van het Bkl). In bepaalde gevallen is er - ondanks dat aan genoemde voorwaarden voldaan wordt - alsnog geen sprake van een beschermde houtopstand, bijvoorbeeld wanneer deze zich bevindt op een erf of in een tuin (art. 11.111 lid 2 van het Bal). Voor het vellen (van een deel) van een beschermde houtopstand geldt een meldplicht (art. 11.126 van het Bal) en herplantplicht (art. 11.129 van het Bal). Het voornemen tot velling moet tijdig gemeld worden bij bevoegd gezag; waarbij de termijn bepaald wordt door het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep plaatsvindt (art. 11.113 van het Bal), soms is dat het Rijk (art. 11.114 onder a van het Bal). Binnen drie jaar moet dezelfde grond op bosbouwkundig verantwoorde wijze zijn herbeplant (art. 11.129 van het Bal). Provinciale staten kunnen in de omgevingsverordening regels opnemen over de melding en de herplant, zoals herplant op andere gronden dan waar de (deels) geveld opstand stond.

Kader B1.5: Natuurnetwerk Nederland

Natuurnetwerk Nederland

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is vastgelegd in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en uitgewerkt in provinciale omgevingsverordeningen. In het Bkl staat dat bij omgevingsverordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen, waarbij tevens de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden worden vastgesteld. Bij omgevingsverordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van omgevingsplannen en projectbesluiten. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen of nabij het NNN, waarbij een omgevingsplan gewijzigd moet worden dan wel een projectbesluit wordt verleend, geldt een 'ja, mits'-afweging. Dit houdt kortweg in dat aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN alleen toegestaan is als deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in de omgevingsverordening en verankerd in de omgevingsplannen.

Bijlage 2

Logboek

Handeling	Datum	Locatie	Paraaf ecologisch toezichthouder	Eventuele bijzonderheden/ opmerkingen